

Tiskovka

Prispeval Roman Lejak

Sobota, 09 November 2013 18:46 - Zadnjič posodobljeno Sobota, 09 November 2013 18:53

Na tiskovni konferenci sem v Ljubljani povedal naslednje. Govoril sem v slovenščini.

Prevod pa je naredila hrvaška televizija. V Sloveniji je bilo malo mojih besed

objavljenih.

Upam, da lahko objavim v hrvaškem jeziku.

Godine 1972. je slovenasku odnosno jugoslovensku UDBU vodio Silvo Gorenc.

Sve tamo do 1974. Još danas je veoma aktivan. U novinama možemo čitati,

da se uključuje u aktualni politički rad. U ovom predmetu tada je bio

zadužen pomočnik načelnika slovenačke Udbe Janeza Zemljariča, Boris Žunič.

Stanuje ovdje u Ljubljani u nama susjednoj ulici Valvasorjeva br. 3. Načelnik

sekreterijata za unutarnje poslove u Sloveniji bio je 1972 . Marjan Orožen.

Tiskovka

Prispeval Roman Lejak

Sobota, 09 November 2013 18:46 - Zadnjič posodobljeno Sobota, 09 November 2013 18:53

Koliko mi je poznato, sva trojica su još uvek živi. Svi su stari oko 85 godina.

Mora nam biti jasno, da je tada načelnik sekretarijata za unutrašnje poslove

imao potpune druga ovlaštenja nego što jih ima današnji ministar unutrašnjih poslov.

Imao je mogućnost direktnog vključivanja u operativne poslove i operativno

je odlučivao o konkretnim radnjama, znači o svaki akciji je odlučivao.

To je danas promenjeno.

Stjepan Crnogorac je rođen 07.12.1946. u selu Soviči kod Gruda u Bosni i

Herzegovini. Tu su dvije njegove fotografije. Desna je kasnije upotrebljena

za kidnapovanje.

Da sam došao do svega što ću danas reći, počeo sam raditi na četiri operativne

akcije, čija se dokumentacija nalazi u Arhivu Republike Slovenije.

To su kutije 1160, 1161 i 1162 u kojima se nalaze četiri skupine podataka,

koje su nazvane kao operativna akcija »Raduša«, »Venera«, »Duet«,

a jedna do četiri operativne akcije je »Pero«. Sve četiri akcije

u biti govore kako je slovenska Udba bila uključena 1972. godine kad

je 19 pripadnika Hrvatskog revolucionarnog bratstva upalo preko Mute u

Jugoslaviju i koji su kasnije likvidirani na području Bugojna.

Više o tome će vam kasnije govoriti Bože Vukušić.

No i kada sam gledao tu arhivsku građu, našao sam ovu putovnicu.

Sam sebe sam pitao kako to da se potovnica, originalna,

koja nije poništena, nalazi u arhivskoj građi. Zašto i na koji način?

Znao sam da to nije u redu. Sama putovnica izgleda nekako »normalno«,

izdata na ime Marko Golac, putovnica je u biti onakva kakve

Tiskovka

Prispeval Roman Lejak

Sobota, 09 November 2013 18:46 - Zadnjič posodobljeno Sobota, 09 November 2013 18:53

svi poznajemo iz vremena Jugoslavije. Malo mi je i smetalo to, da kao

što vidite ime Marko Golac nije upisano ravno sa crtom u putnom listu.

To mi je bilo malo sumljivo, ali s obzirom na godine u kojoj je nastala

i to je bilo moguće. I datum rođenja, 7.12.1946. u Brežicama,

mi nije ništa značilo. Ali svejedno sa taj dan pozvao Božu Vukušića

i pitao ga da li mu nešto znači ime Stjepan Crnogorac. Da, da, bio je njegov

odgovor. I onda sam provjerio i utvrdio, da se je naš Marko Golac rodio

tačno istog datuma kao i Stjepan Crnogorac. I tada mi je bilo jasno da

se radi o čovjeku za kojeg u Hrvatskoj imaju podatak da je nestao

02.07.1972. godine u Salzburgu. Tad mi je bilo jasno da je to baš Stjepan

i da je taj čovjek doveden u Sloveniju. Dalje u istoj kutiji nađem

bankarsku knjižicu iz Salzburga, Sparkasse, kako god da se je

tada nazivala. Knjižica je također bila u originalu. Na knjižici je upisan pozitivan

saldo u visini 30.000 šilinga. Tada to nije bilo malo novca. Pozitivan saldo ovdje

vidite. Zadnji put je 12. 06. položio 2000 šilinga. U kutiji ima mnogo originalnih

dokumenta, što sve ukazuje na to da je nekome to oduzeto i nikad vraćeno.

U daljem radu sve je bilo jasnije što se desilo. Najprije mi je Bože Vukušić

potvrdio da je slika na pasošu veoma slična Stjepanu Crnogorcu. Mi tada

nismo imali sliku bolje izrade, i u Hrvatskoj je Bože nije posedovao.

Bilo mi je to i normalano. Nisu imali njegove slike, jer su ga samo pratili.

To da su ga pratili se jasno vidi iz mnogo zabilješki o njegovom nadzoru,

koje su u arhivskoj građi. Prvi momenat sam mislio, da su u Sloveniji našli

fotografiju njemu slične osobu, stavili je u putovnicu da bi ga mogli dovesti

ovamo. Kad smo u daljem radu upoznali i sestru i brata Stjepana Crnogorca

i došli do originalne fotografije, tada nam je bilo jasno da je fotografija u

putovnici ipak bila orginalna.

Tu je jedan dokumenat koji ubojstvo povezuje s operativnim akcijama

Udbe – »Raduša«, »Venera«, »Duet«. Slovenska služba o samom predmetu podnosi

izveštaj u Beograd.

Sljedeći dokumenat koji me je iznenadio je ovaj ovdje, slabo se vidi,

pročitat ću vam. Boris Mužič piše Gorenc Silvu, da je akcija vani uspjela,

da je potrebno da sad plati dogovorenih 20.000 dolara američkih i 60.000

novih dinara, da isplate saradnike Udbe. U tom dokumentu, vidite,

navedeno je i devet saradnika Udbe, što u biti znači da kidnapiranje

nisu izvršili operativni radnici zaposleni u Udbe nego suradnici Udbe.

Tri saradnika Udbe – »Bilič«, »Kovač«, »Željko«, to su kodna, tajna imena

suradnika, za koje još ne znamo točno njihova prava imena. Oni su dana

03.07. došli u stan u Salzburgu gde je stanovao Stjepan i probudili ga,

predstavili se kao austrijska policija i rekli mu da će ga odvesti na

austrijsku policijsku stanicu. Vani su još troje saradnika Udbe čekali u

osiguranju -, to je bila saradnica »Špela«, »Branko« i »Boris«. Za troje suradnika

koji su bili u osiguranju, oko same zgrade, poznato mi je da su ta tri

saradnika ključna u takvoj operativnoj akciji, koji su morali veoma poznavati

sam kraj i ljude, i samog Stjepana, da bi mogli odmah reagirati, kad bi

prepoznali poznatu osobu, koja bi mogla doći u posjetu i slično.

Postojala su još tri suradnika, takozvani opserveri, koji su iz daljine

Tiskovka

Prispeval Roman Lejak

Sobota, 09 November 2013 18:46 - Zadnjič posodobljeno Sobota, 09 November 2013 18:53

300 do 500 metara samo posmatrali i pristupili bi u pomoć ako bi zatrebalo.

Po dolasku, saslušanju Stjepana Crnogorca ovdje u Sloveniji, naime u arhivskoj

građi postoji preko 200 strana osobne izjave Stjepana Crnogorca. Po samom

rukopisu stekao sam utisak da se Stjepan nije bojao za svoj život,

pisao je veoma mirno. Nadao se, da će se dogovoriti, da će započeti

legalni postupak protiv njega. No u zadnjem djelu izjave on sam Udbi

opisuje kako su ga kidnapirali. Znači napisao je da je rano ujutru došlo troje ljudi,

da je jedan bio debeo i bez kose, da su mu rekli da će ga odvesti na

austrijsku policijsku stanicu. No on već u tom dijelu piše da mu je sve

skupa bilo sumljivo, jedan od troje je držao ruku u džepu i bio malo

naervozan, obično policajci nisu takvi, ali je svejedno vjerovao i ušao sa

njima u kola. Kad su krenuli, treba još reći da su mu već u stanu stavili

lisice, odmah je primjetio da smjer vožnje nije u pravcu austrijske

policijske stanice, primjetio je da se je šofer izgubio, no tada mu je postalo

još sumljivije i kad su vidjeli da su krenuli prema Villachu, prema Sloveniji,

ne znam, da li je tada već bio autoput, tada mu je već bilo potpuno jasno

da ti ljudi nisu austrijski policajci, nego slovenska Udba. Malo prije granice kod

Villacha dali su mu nešto da popije, tada je zaspao i probudio se

kod Ljubljane. Za sam prelazak granice upotrijebili su putovnicu na

ime Marko Golac. Pztovnicu sam provjerio i službeno, osoba na ime

Marko Golac nikad nije postojala u Sloveniji. Ta izjava je ovdje i svi

novinari je mogu dobiti na stik.

Ovdje vidite putni list na ime Marko Golac, rođen 07.12.1946. i pored

Tiskovka

Prispeval Roman Lejak

Sobota, 09 November 2013 18:46 - Zadnjič posodobljeno Sobota, 09 November 2013 18:53

njega sliku Stjepana Crnogorca koji je takođe rođen 07.12.1946.

Na pitanje odakle im slika, za sada dijelim mišljenje s Božom, verovatno

je sam Stjepan poslao sliku doma u Hercegovinu i vjerovatno je Udba u

njegovom rodnom kraju izvodila tajnu kontrolu poštanskih pošiljaka.

Druga mogućnost, danas noću sam ponovno gledao papire, poslano je pismo

i iz foto ateljeja iz Salzburga, i moguće je da je saradnik u tom foto ateljeju

dobio sliku. Moguće je da je i tamo pregledana pošta. No kako god,

Udba je došla do fotografije i upotrijebila je za putovnicu.

U arhivu je sve očuvano, to što sam tu naveo. No najbitnije je da je očuvan

i tonski zapis, očuvane su tri kasete, posebne, mislim, da od »nagre«,

za tadašnje godine veoma moderan snimač. Na toj traci je snimljeno

njegovo saslušanje. U ovom momentu se traka u Sloveniji transformira

u digitalni oblik i mislim da ćemo sljedeći tjedan već moći slušati njegov razgovor.

Saslušanje je u glavnom vodila slovenačka Udba. Bio je barem u jednom djelu

prisutan i načelnik Udbe za Bosnu i Hercegovinu. Znači od tamo od kuda

je po mjestu rođenja bio i sam Stjepan.

U postopku austrijski organi progona morat će pored dokaza koje ste danas

vidjeli, morat će saslušati i dobiti informacije od svih pripadnika slovenske

Udbe koji su 1972. radili na području Austrije. To su uglavnom operativni

radnici Udbe sa područja Slovenjgradca, Maribora i Kranja. U prijedlogu za

istragom koji je već u većem dijelu predat austrijskoj policiji, sva ove

osobe koje vidite, i još na drugoj stranici, svi oni su aktivno sudjelovali u

ovom slučaju, imali su svoje suradnike u Austriji, i svi oni o toj akciji 1972.

Tiskovka

Prispeval Roman Lejak

Sobota, 09 November 2013 18:46 - Zadnjič posodobljeno Sobota, 09 November 2013 18:53

znaju mnogo.

To znači da objava tog spiska Udbaša i informacija da će se ponovno otvorit

slučaj u Austriji, i novinari kad objavite sva njihova imena, to vjerojatno

znači kraj njihovih dolazaka na austrijsku stranu.

Ne vjerujem da će i po nalogu austrijske policije biti saslušani ovdje u Sloveniji.

Moguće je jedino da budu saslušani u Austriji. A to je postupak koji će se

tek odvijati. Ja osobno nisam imao mogućnosti, privatni sam istraživač,

da bih mogao provjeriti sva te osobe, da li su žive. No, s obzirom na vrijeme

dogadaja i njihove godine, vjerujem da je većina još živa. Iz redovnog

istraživačkog rada, susrećem se sa tim imenima i znam da su u većini živi

i primatelji su posebnih penzija. U Sloveniji malo više zbog »zasluga«.

Pošto sam već u novina pročitao da se pominje i Milan Kučan, htio bih kazati,

Tiskovka

Prispeval Roman Lejak

Sobota, 09 November 2013 18:46 - Zadnjič posodobljeno Sobota, 09 November 2013 18:53

da odgovorim na pitanje da li je Milan Kučan znao za taj slučaj likvidacije -

Milan Kučan je od godine 70-te primatelj posebnih izveštaja Udbe Slovenije,

koja je u svom radu obavještavala slovenski politički vrh. Ovdje u ovom

izvještaju ga obavještavaju da je Borisu Pahoru zabranjena knjiga, »Odisej na

jarbolu« ako se ne varam. Pišu mu kakve su reakcije. No ovdje vidite

posebne primatelje, kojima je Udba slala svoja posebna izvešća od 70-te dalje.

No to su činili i ranije ali 70-te godine počinje se pojavljati ime Milana Kučana.

Vidite glavne - Popit, Ribičič, Kardelj, Kraigher...Zanimljivu je tu nešto.

Tada je Milan Kučan bio običan član sekreterijata CK Slovenije, znači samo član,

a ne izvršni sekretar ili nešto slično. Vidi se da ostalim članovima sekreterijata

to nije bilo poslano. Članova sekreterajata je bilo više. Da odgovorim na

Tiskovka

Prispeval Roman Lejak

Sobota, 09 November 2013 18:46 - Zadnjič posodobljeno Sobota, 09 November 2013 18:53

pitanje da li je znao, pošto su njih obaveštavali o svemu, postoji velika

vjerojatnost da je za taj slučaj znao. U prijavi austrijskoj policiji je

naveden, ostali su navedeni kao svjedoci, a on kao osoba koja bi

mogla dati korisne informacije.

Sa moje strane je to sve.